

בתנאי, ומשנתנו בשיטת רבי מאיר היא אמורה, ולא בשיטת רבי יהודה!

ודוחה הגמרא: **הא, לא קשיא.**

לעולם משנתנו רבי יהודה היא, הסובר שמועיל תנאי לעקור דין מהתורה.

וסיפא, ששנינו בה שאי אפשר לעקור דין תורה בתנאי, מדברת **בדבר שאינו של ממון**, ואילו דינו של רבי יהודה נאמר רק בתנאי של חיוב ממון, שאפשר לעקרו אפילו נגד דין תורה.

אך עדיין ממשיכה הגמרא להקשות מהמשך המשנה:

אימא סיפא: כל תנאי שיש בו מעשה בתחילתו, שהקדים את אמירת העשיה, כגון שאמר "הריני מקנה לך חפץ זה" ורק אחר כך המשיך והתנה את הנתינה בתנאי, **תנאו בטל**, ואף בלי קיום התנאי המעשה חל.

מאן שמעת ליה דאית ליה הא סברא? רבי

מאיר.

דתנאי, אבא חלפתא איש כפר חנניא אמר משום רבי מאיר: תנאי קודם למעשה, הרי זה **תנאי**, ואין המעשה חל אלא אם יתקיים התנאי.

מעשה קודם לתנאי, אינו תנאי, והמעשה חל אף אם לא יתקיים התנאי.

ושמע מינה, משנתנו בשיטת רבי מאיר היא.

אלא, **כולה משנתנו, בשיטת רבי מאיר היא.**

ושאני הבא, מה שמועיל תנאי לשומר לפטור עצמו מחיובים המוטלים עליו בתורה, הוא משום **דמעיקרא**, מלכתחילה, קודם שנטל את הפקדון והתחייב בשמירתו, **לא שיעבד נפשיה**. וכל חיובי השומרים הוא רק מחמת שעל דעת החיובים האמורים בתורה לקחו את הפקדון. וזה, שהתנה מראש, הרי לא קיבל על עצמו את ההתחייבות לשמור באופן כזה, ואין זה עוקר דבר מן התורה⁽³⁹⁾

שאי אפשר להתנות נגד דין תורה. אבל שומר שקודם התנה ורק אחר כך משך את הבהמה לשמור, הרי מלכתחילה לא חלה עליו התחייבות אלא כפי התנאותו, ואין בזה חסרון במה שהתנה נגד ההתחייבויות המפורשות בתורה, כיון שלא היו לחיובי התורה מלכתחילה סיבה לחול, היות שקודם המשיכה [שהיא המחילה עליו את החיובים] כבר התנה שאינו מתחייב.

אבל התוס' שם הקשו עליו, שכל תנאי לרבי מאיר, חייב להיות קודם העשיה, וכמו שמבואר בסוגייתנו שצריכים תנאי קודם למעשה. וגם המקדש על מנת שלא יתחייב בשאר וכסות, התנה קודם שקידש, ולא היה לקידושין

פשיעה, והטעם לפי דברי הרמב"ם שפשיעה חיובה מפני שהרי הוא כמזיק, מפני שהפקדת החפץ באופן פושע, כיון שהבעלים סומך על שמירתו, הרי זה עצמו נזק, ואין ההתנאה מועלת אלא לפוטרו מחיובי שומרים, אבל בחיוב נזק הוא נשאר חייב, כיון שהבעלים סומך על שמירתו. וכשהוא מפקיר את החפץ בכך שאינו שומר עליו, נחשב השומר שהזיקו בידים וחייב לשלם.

39. כך פירשו התוספות (כתובות נ"ו)

אבל רש"י בסוגייתנו פירש, שהמקדש על תנאי שאין לך עלי שאר כסות ועונה, קודם קידש ורק אחר כך התנה, ואז סובר רבי מאיר